కథానిక

"చెట్టుకింద ప్లీడరు"

అప్పిచర్ల సుబ్బారావు

రెండు నెలల నుంచి ఖాళీగా వున్న పిచ్చయ్యగారి మధ్యవాటాలోకి పొట్టిగా గుండ్రాయిలా వుండే కిష్టయ్యగారు సకుటుంబ సమేతంగా అద్దెకు చేరారు. పేరు కిష్టయ్యగారైనా ఎందుకోగాని అందరూ ఆయన్ని చెట్టుకింద ప్లీడరని పిలుస్తుంటారు.

ప్లీడర్లు, లాయర్లు, వకీళ్ళు, గాక చెట్టుకింద ప్లీడర్లనే మరొక విభాగం ప్లీడర్ల వంశవృక్షంలో వుందా, అని కొద్దిరోజులపాటు ఆశ్చర్యపడ్డాను. కాని ఆ కిష్టయ్యగారితో స్వయంగా పరిచయమేర్పడ్డాక చెట్టుకింద ప్లీడరంటే యేమిటో అవగాహనయింది. ఇక కథ చెప్పటం దేనికి అంటే నా అమాయకత్వానికి అందరూ నోళ్లు తెరుచుకొని మూడు లోకాలు వినేటట్లు పగలబడతారేమో! కొంచెం ఓపిక పడితే మంచిది. కాళ్ళులేని కథైనా కాలక్షేపానికి కొంత వ్యవధి కావాలిగా మరి.

కిష్టయ్యగారు అద్దెకు చేరిన మర్నాడనుకుంటా, ఈజీ ఛైరులో పడుకొని రిస్టువాచి సరిజేసుకుంటూ పేపరు చదువుతున్నాను. "అబ్బాయ్! టైమెంత?" అని నడివయస్సులో వున్న ఒక కంఠం అడిగింది. పేపరు మడిచి ఎవరా అని చూచాను. "నేనే అడిగింది. టైమెంత?" అని ఎదురింటి వాకిట్లో నిలబడి ఒకాయన ప్రశ్నించాడు. ఆయనే కిష్టయ్యగారు. టైము చూచి "తొమ్మిదీ ముప్పావండీ" అని ముక్తసరిగా అన్నాను. "ఆబ్బో! టైమయింది కోర్టుకు వెళ్ళాలి" అనుకుంటూ గంపెడు కాగితాలు చంకలో వేసుకొని చినిగిన పాతకోటు తగిలించుకొని నస్యం రెండు చిటికెలు పీలుస్తూ నాకేసి ఒక మందహాసం పారేస్తూ కిష్టయ్యగారు కోర్టుకు బయలుదేరారు. అదే కిష్టయ్యగారికీ నాకూ ప్రథమంగా పరిచయమైన ఘట్టం.

వారు నన్ను టైమెంత అని అడిగినప్పుడు మీ పేరేమిటండీ, మీరేం చేస్తున్నారండీ అని అడిగితే రంగు బయట పడుతుందనుకున్నాగాని ముఖపరిచయం కూడా లేని మనిషిని పట్టుకొని యీ ఆరాలన్నీ అడుగుతే బాగుండదని వూరుకున్నా. మరి కాసేపటికి కిష్టయ్యగారింట్లోనుంచి ఒకామె బైటికి వచ్చి నిలబడింది. ఆమెను చూసిన క్షణంలోనే ఆమె కిష్టయ్యగారి భార్యని తెలుసుకోవటానికి నాకెంతో సేపుపట్టలా. ఆమె చూట్టానికి అంత అందంగా లేకపోయినా అనాకారిమాత్రం కాదు. ఆమె పవిట చెరుగునకట్టిన వక్కపలుకు నోట్లో వేసుకుంటూ "కావమ్మగారూ" అని పిలిచింది.

కావమ్మ అంటే ఎవరో కాదు. మా ఇంటి పక్కన వుండే ఆలిండియా రేడియో. కావమ్మగారు వంటమనిషి. పురాతన కాలంలోనూ, ఆధునిక కాలంలోనూ ఆమెకు తెలీని మంచి చెడ్డలుగాని సంగతి సందర్భాలుగానీ లేవు. ఊళ్ళో ఏవార్త వెలువడ్డా ముందుగా ప్రసారం చేసేది కావమ్మగారే. అందుచేత కావమ్మగారిని మేము ముద్దుగా ఆలిండియా రేడియో అని పిలుచుకోవటం అలవాటు. "కావమ్మగారూ!" అని కిష్టయ్యగారి భార్య పిలిచిందో లేదో "ఆఁ! వస్తున్నా" అని వూడిపోతున్న జుట్టును యిచ్చటముడి వేసుకుంటూ, పవిట కొంగుదోపుకుంటూ ప్రత్యక్షమయింది కావమ్మ. ఇద్దరూ కాసేపు చెవులు కొరుక్కొని యేం చెప్పుకున్నారో నాకు తెలీదుకాని సమావేశం ఆపి కావమ్మగారు యింటికి వచ్చేటప్పుడు— "మీవారు ఇంకా చెట్టుకింద ప్లీడరు వుద్యోగం చేస్తూ నేవున్నారన్నమాట"-అంటూ వచ్చింది.

కావమ్మగారు నాకు తెలీని కొత్తమనిషి కాదు. పరిచయంవల్ల "కావమ్మగారూ! చెట్టుకింద ప్లీడరంటున్నారేమిటి?" అని మెల్లగా అడిగాను.

"ఈ సంగతి నీకింకా తెలీదా అబ్బాయీ!" అని ప్రారంభించింది కొవమ్మ. "పిచ్చయ్యగారి వాటాలో మొన్నొకాయన అద్దెకు చేరాడు తెలుసా?"

"తెలుసు."

"ఆయన పేరు కిష్టయ్య. ప్రయివేటు చేస్తుంటాడు. అంటే వాళ్ళకూ వీళ్ళకూ లేనిపోని మాటలు చెప్పి తగాదాలు పెట్టటం, పురెక్కించి కోర్టుల కెక్కించటం, యిద్దరికీ జయం అంటూ ఒకరికి తెలియకుండా మరొకరిదగ్గర డబ్బులు కాజేసి పొట్టపోసుకోవటం. ఈ వృత్తి గల పెద్దమనుషు లందర్నీ చెట్టుకింద ప్లీడర్లంటారు. అమ్మో! యిక్కడ కూచుంటే ఎట్లా!" అంటూ లేచిపోయింది కొవమ్మ.

చెట్టుకింద ప్లీడరంటే నిర్వచనం చెప్పినందుకు కొవమ్మను అభినందించాను మనస్సులో. అప్పుడప్పుడు కిష్టయ్యగారు నన్ను టైం అడగటం, నేను సమాధానం చెప్పటం మామూలయింది. ఆవిధంగా వారికీ నాకూ పరిచయమే గాకుండా స్నేహిత మేర్పడింది. సెలవులు వస్తే, కాసేపు హాయిగా మాట్లాడుకుందాం రాండీ అని నేను వారిని పిలవటమో, వారు నన్ను పిలవటమో జరిగేది. సంభాషణ ప్రారంభించిన క్షణంనుంచీ అంతమయ్యే ఆఖరు క్షణం దాకా నేను 'వూ' కొట్టటమూ, కిష్టయ్యగారు ధోరణితగ్గకుండా మాట్లాడటమూ మామూలు. మేమిద్దరం ఎప్పుడు కలసి మాట్లాడినా తన స్వానుభవాలూ, ఉద్యోగంలో తన ప్రయోజకత్వాలూ మెరుగులుదిద్ది మేటిగా చెప్పేవాడు.

అందువల్ల నేను తెలుసుకోదగ్గ చెట్టుమీద ప్లీడరు విషయం యిట్టే తేలిపోయేది. కిష్టయ్యగారు యెంత కొత్తవాళ్ళకయినా సరే యిట్టే తగాదా పెడ్తాడుట. కయ్యం కల్పించి కోర్టుకెక్కిస్తాడుట. ఇది వృత్తిలో నేర్చిన విద్య అంటాడు నవ్వుతూ. ఒకసారి అనుమానం తీర్చుకోటానికై మీరు తగాదాలు ఎలా పెట్టేవారో చెప్తారా అని అడిగాను.

కిష్టయ్యగారు పకపక నవ్వాడు. బహుశా నా అమాయకత్వాన్ని చూచేమో! "చెబుతాను విను" అంటూ కిష్టయ్యగారు ప్రారంభించాడు.

ఎవరో ఇద్దరు వ్యక్తులు. బాగా స్నేహితం లేకపోయినా ముఖ పరిచయ మున్నవారే. ఇద్దరికీ పొట్టకూటికి లేదు. అలాంటి వాళ్ళిద్దరూ కిష్టయ్యగారి కంట్లోపడ్డారు. సరే, మామూలుగా తన ధోరణి ప్రారంభించి యిద్దరికీ పురెక్కించాడు కిష్టయ్య.

"నా పంటచేలో గొడ్లుపడి నాశనంచేసినయ్. కాబట్టి నాకు నష్టపరిహారం చెల్లించుకోవాలి. అందుకు యిరుగో సాక్షులు" అని దావా వేశాడు వాది. "అబద్ధం, యిదంతా పచ్చిమోసం. వాది నామీద లేనిపోని మాటలంటున్నాడు. అసలు అతని గొడ్లేవచ్చి నా పంటచేను పాడుచేసినయ్. కాబట్టి నష్టపరిహారం క్రింద నాకు వాది వెంటనే సొమ్ము చెల్లించుకోవాలి. ఈ విషయమై కావాలంటే యిరుగో సాక్ష్యులు" అని బదులు చెప్పాడు ప్రతివాది.

వాదికి జడ్జి ముందు నిజం పలకటానికి ఆస్కారం లేకపోయింది. అందుచేత నీళ్ళు నములుతూ "నాకు గొడ్లు లేవండి. అసలతనికి పొలమే లేదండి" అన్నాడు. ప్రతివాది దణ్ణం పెడుతూ "నాకూ గొడ్లు లేవండి. వాదికసలు పొలం లేదండీ" అన్నాడు. "ఇలా పొలం లేకుండా గొడ్లు లేకుండా యిద్దరు వ్యక్తులు దావాలు వేసుకునే అజ్ఞానంలో వున్నారంటే దీనికంతటికీ మన మహిమే కారణం" అని సగర్వంగా అన్నాడు కిష్టయ్య. తనను అభినందిస్తానని అనుకున్నాడు. గాని నేను విని వూరుకునే సరికి చిన్నబుచ్చుకున్నాడు పాపం కిష్టయ్య.

నాలో, ఆనాటినుండీ కిష్టయ్యంటే ఆదరాభిమానాలకి బదులుగా ఏవగింపు, ద్వేషం కలిగాయి. నిద్రలేచిన దగ్గరనుంచీ పడుకోబోయే దాకా కిష్టయ్య చెప్పే మాటలన్నీ అబద్ధాలే! లేనిపోని మాటలే! చేసే పనులన్నీ అఘాయిత్యాలే, అన్యాయాలే!

అన్నదమ్ములకు విభాగాలు, ఆలిమగలకు విడాకులు, తండ్రి కొడుకులకు పోరాటాలు, అత్త కోడళ్లకు వైరాలు క్రమంగా ప్రబలి కోర్టుల కెక్కుతున్నారంటే యిలాంటి చెట్టుక్రింద ప్లీడర్ల సలహాలే కారణాలని తెలుసుకోటానికి నాకు యెంతోసేపు పట్టలేదు.

అలాంటి కిష్టయ్య పిచ్చయ్యగారింట్లో చేరాడంటే అద్దె సరిగ్గా యిస్తాడా, పేచీ పెట్టకుండా లేచి వెళ్ళమంటే వెళ్తాడా అనే అనుమానం నాకు అనుకోకుండా తగిలింది. పిచ్చయ్యగారికి ముప్పై ఏళ్లుంటాయేగాని మనిషి చాదస్తుడు. ఎవరేమాట చెబితే అది గ్రుడ్డిగా నమ్మే మనిషి. తెల్లవన్నీ పాలు, నల్లవన్నీ నీళ్లు అని నమ్మే అమాయకుడు. ఒకసారి పిచ్చయ్యగారిని పిలిచి అడిగాను. "ఏమండి, కిష్టయ్యగారు పేచీ పెట్టకుండా అద్దెయిస్తారా" అని. "వారికేమండి. నిక్షేపంలాగా యిస్తారు. ఇరవై రూపాయల యింటికి అడక్కుండానే నలభై రూపాయలిస్తున్నారు" అని సంతోష పడ్డాడు పిచ్చయ్య. "అంటే దీనివార ఇంకొక ఎత్తు వేశాడన్నమాటే" అన్నాను. "అబ్బే! కిష్టయ్యవారలాంటివారు కాదండీ" అని వెనుక వేసుకవచ్చాడు పిచ్చయ్య. సరే నాకేమని తటస్థంగా వూరుకున్నాను.

కొద్దిరోజులు గడిచాక మ్యునిసిపాలిటీ వాళ్లు యిళ్ళ పన్ను వసూలు చేస్తున్నారు. అప్పుడు యిళ్ళ వాళ్ల దగ్గరవుండే సామాన్యవ్యాధి ఏమిటంటే అద్దెవాళ్ల దగ్గరకు వచ్చి-తక్కువ అద్దె యిస్తున్నామని చెప్పండి అని బ్రతిమలాడతారు. మనకు యిందువల్ల పొయ్యేదేమిటిలే అని సగానికి సగం అద్దె తగ్గించి చెబుతారు అద్దెవాళ్లు. అందువల్ల పన్ను తగ్గుతుంది యింటివాళ్ళకు. అలాగే పిచ్చయ్యగారు కూడా కిష్టయ్యగారి దగ్గరకు వచ్చి, "ఏమండీ! మ్యునిసిపాలిటీ వాళ్లు వస్తున్నారు. అద్దె యిరవై రూపాయలిస్తున్నామని చెప్పండి. మాకు సగం పన్నయినా తగ్గుతుంది." అని అడిగాడు.

"ఓ! దానికేమండీ. కావాలంటే కాగితం మీద కూడా వ్రాసిస్తాను. అది తీసుకవెళ్ళి నేరుగా మ్యునిసిపల్ ఆఫీసులో యిచ్చారంటే మీకు పన్ను చాలా తగ్గుతుంది" అని కిష్టయ్యగారు సలహా చెప్పేసరికి పిచ్చయ్యగారికి కొండెక్కినంత పనయింది. తన కింతకంటే యింకేం కావాలని అనుకుంటూ "అలాగే కాగితం మీద వ్రాసివ్వండీ" అని అడిగాడు. అలా అడగటమే తడవుగా—"నేను పిచ్చయ్యగారి మధ్యవాటాలో వుంటున్నాను. అద్దె పదిరూపాయలు. ఈవిషయం మ్యునిసిపల్ ఆఫీసరుగారు గుర్తించమని మనవి. ఇట్లు-కిష్టయ్య." అని కాగితం వ్రాసి యివ్వటంతోటే ఆ కాగితం తీసుకుపోయి మ్యునిసిపల్ ఆఫీసులో ఇచ్చాడు పిచ్చయ్య. వెంటనే పన్ను నాలుగవ వంతుకు తగ్గించారు. ఈ సహాయం చేసిపెట్టినందుకు కిష్టయ్యను గురించి వూరంతా చెప్పుకొన్నాడు పిచ్చయ్య.

తరువాత పదిరోజులకు ఒకటో తేదీవచ్చింది. కిష్టయ్యగారు పిచ్చయ్యగారిని పిలిచి మీ అద్దె తీసుకోండి అని పది రూపాయల నోటు చేతి కందించాడు. పిచ్చయ్య ఆశ్చర్య పడుతూ, గాభరాగా "ఏమిటిది" అన్నాడు. "అబ్బే! ఏమీ లేదండీ! మీకు మేము అద్దె యివ్వటం పది రూపాయలేగా. కావాలంటే మ్యునిసిపల్ ఆఫీసరుగారి దగ్గర కాగితం చూచిరండి" అన్నాడు.

పిచ్చయ్య తల తిరిగిపోయింది. ఈ ముప్పు ముందుగావూహించలేకపోయాడు. "ఇదేమిట్రండీ కిష్టయ్యగారూ! నలభై రూపాయల అద్దెకు పది రూపాయలిస్తారూ" అని గట్టిగా అడిగాడు. "ఆ సంగతులన్నీ నాకేం తెలుస్తాయండీ. మీరే వ్రాయమన్నారుగా పదిరూపాయలిస్తున్నట్లు? యిష్టమైతే ఆ పదన్నా దక్కించుకోండి. లేదంటారా యిటుయివ్వండి. చేతనైతే దావా వేసుకోండి. కోర్టుకెక్కుదాం. ఇల్లు కూడా మీరు చెబితే ఖాళీచేయను తెలిసిందా" అని అన్యాయాలకు అలవడ్డ కిష్టయ్యగారు అనేశారు.

పిచ్చయ్యగారికి నిజంగా పిచ్చెత్తినట్లయింది. "కిష్టయ్య గున్మార్గుడు. అద్దె ఎగగొట్టేడు. ఖాళీ చేయనంటున్నాడు. కిరాతకుడు" అని ఊరంతా తిరిగి అందరికీ చెప్పాడు.

కిష్టయ్యగారు చెట్టుకిందప్లీడరు. తగాదాలు దావాలు అంటే వుగ్గులో నేర్చుకున్న విద్య. అలాంటివాడు యీ అఘాయిత్యానికి పాల్పడ్డాడంటే ఆశ్చర్య పడవలసిన అవసరమేమీ లేదు.

అద్దె ఎగగొట్టటమే కాదు. కిష్టయ్య పిచ్చయ్య పట్లచేసిన మరొక ఘోర అన్యాయంవుంది. పిచ్చయ్యకు, అతని అన్నదమ్ములకు ఆస్తి వాటాలలో యిదివరకుతగాదాలు వచ్చినయ్. వాటిని నలుగురు పెద్దమనుషులూ సరిచేయటం వల్ల ఆ

తగాదా సమసి పోయింది. ఇప్పుడు తగాదా పుట్టు పూర్వోత్తరాలు బైటికిలాగి మీ పక్క కేసు గెలుస్తుందనీ, మీకు పిచ్చయ్యగారి వాటా నుంచి భూమి, యిల్లు భాగం వస్తుందనీ కల్పనా శక్తితో పురెక్కించి పిచ్చయ్యకు ప్రతిపక్షంగా వాళ్ళను రెచ్చగొట్టాడు. వాళ్లు ఈయన మాటలు నమ్మి పిచ్చయ్యమీద కారాలు మిరియాలు నూరారు. అద్దె అసలివ్వకండని సపోర్టు చేశారు. దానితో కిష్టయ్య వాళ్ళజుట్టు బాగా లంకించుకున్నాడు. పిచ్చయ్య యిందువల్ల లోకువై పోయినాడు.

అద్దేమిటి, యీ యిల్లు నాదే అనేదాక వచ్చాడు కిష్టయ్య ప్రతిపక్షానవున్న పిచ్చయ్య సోదరుల అండతో. పిచ్చయ్యకు భుక్తి గడవా లంటే భూమిమీద ఆదాయం, యింటిమీది ఆదాయం. భూమిమీద తిండిగింజలు సంవత్సరానికి ఒకసారి వస్తయ్. వాటికితోడు యింటి అద్దె బెట్టుకొని మెల్లగా కాపురం చేస్తున్నాడు పిచ్చయ్య.

అలాంటిది అద్దె రాకపోయేసరికి కాపురం గడవాలంటే కష్టంగా వుంది. దానికితోడు అన్నదమ్ములు దావావేశారు తమకు వాటా యింకా రావాలని. నిజం, న్యాయం యేనాటికైనా తనవేనని తెలుసు పిచ్చయ్యకి. కాని అందాకా అష్టకష్టాలు పడాలి, పిచ్చయ్య, అన్నదమ్ముల చేతుల్లో, కిష్టయ్య చేతిలో నానాహింసలూ పడుతున్నాడు.

దావా పడింది. అందరూ కోర్టుకు హాజరైనారు. కిష్టయ్యగారు కుడిభుజంగా ప్రతిపక్షం వైపు నిలబడ్డాడు. కాని న్యాయం సరిగ్గా జరిగింది. నిజం నిక్కచ్చిగా తేలింది. పిచ్చయ్యే కేసులో గెల్చాడు. తండ్రి రాసిచ్చిన వీలునామా ప్రకారం అతనికి ఆ వాటా వచ్చింది. "మిగతా కొడుకులకంటే ఎక్కువభాగం పిచ్చయ్యకు యిస్తున్నాను కారణం వాడు మందమతి, ఛాదస్తుడు గనుక" అని వీలునామాలో వున్న అక్షరాలు నిగనిగ మెరుస్తున్నయ్. ఆ కారణంగా జడ్జి న్యాయం పిచ్చయ్యదేనని బల్లగుద్ది చెప్పాడు. కిష్టయ్య ముఖం వేలవేశాడు. అన్నదమ్ముల తలలు తీసివేసినట్లయినయ్. ఇదివరకటిలాగే అన్యాయంగా దావా వేసి అపరాధానికి వడిగట్టుకున్నందుకు ఫలితంగా విపరీతంగా ప్లీడరు ఫీజుకు, కిష్టయ్య ఫీజుకు ఖర్చులు అమితంగా అయినయ్. డబ్బు ఖర్చుకు తోడు పరువు ప్రతిష్టలు కూడా మంటగలసినయ్. ఆ అన్నదమ్ములు పిచ్చయ్యని క్షమించమని అడిగారు.

పిచ్చయ్య మందమతయినా కొంచెం దారిన పడ్డాడు. "మనకు కలహాలు తెచ్చిపెట్టింది, అశాంతి రేపిందీ ఆ చెట్టుకింద ప్లీడరు కిష్టయ్యగాడు. ముందు ఆయనపని పట్టండ"న్నాడు. వాళ్లూ తప్పును వెంటనే గ్రహించారు. కిష్టయ్య పీకెమీద కూచొని అద్దె అంతా వసూలు చేసి, యిల్లు ఖాళీచేసిందాకా వదల్లేరు.

గీతం

ఒక్క చుక్కలో జీవితమంతా
అతి విస్తృతమీ విశ్వారణ్యం
తెలియదు త్రోవ విపత్తులగణ్యం
వలసిందొక ఆధారమనన్యం
అందువల్ల నీ పెరటి తోటలో
ఒక్క మొక్కలో జీవితమంతా.
శతధాభిన్నం ప్రాణదర్పణం
వృథా అహో! నీ అశ్రుతర్పణం
పూర్ణత కాలపు శిలల కర్పణం
అందువల్ల నిజరూప దర్శికే
ఒక్క చెక్కలో జీవితమంతా.
బిందు నిహితమే సింధు రహస్యం
ఏకంవలన అనేకం వశ్యం
బీజాంతర్గత సైజం శస్యం
అందువల్లనీ నోటిగడపపై
ఒక్క ముక్కలో జీవితమంతా.

—బైరాగి